

پایش شبانه‌روزی مسئولیت مهم پرستاران بخش مراقبت‌های ویژه

وظایف این بخش میسرر شود. جزئیات خدمت‌رسانی، تجهیزات و امکانات درمانی و چالش‌های پرستاری، موضوع گفت‌وگویی است که با رضا محمدپناه، سرپرستار بخش (ICU) بیمارستان تأمین اجتماعی سنجند (کردستان) انجام داده‌ایم. او دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و یژه پرستاری است؛ ۱۲ سال سابقه فعالیت دارد و حدود ۱۰ سال از عمر حرفه‌ای خود را در بخش‌های ویژه سپری کرده است. این گفت‌وگو را پیش‌رو دارید.

چه تعداد نیروی انسانی در بخش مشغول به فعالیت هستند و آیا با کمبود نیرو مواجه هستید؟

در این بخش ۱۰ نیروی پرستاری، سه بیماربر و سه نیروی خدماتی مشغول به فعالیت هستند که در شیفت‌های در گردش به‌صورت سه نیروی پرستاری در شیفت صبح و دو نیرو در شیفت عصر و دو نیرو در شیفت شب خدمت‌رسانی می‌کنند. یکی از اصلی‌ترین چالش‌های ما، کمبود نیروی انسانی است و تعداد فعلی، نیمی از ظرفیت استاندارد را تشکیل می‌دهد. نکته مثبت اینکه افراد نسبت به سازمان تعصب دارند و نهایت همکاری را به عمل می‌آورند تا خللی در رسیدگی به بیماران ایجاد نشود؛ حتی مواردی پیش آمده است که نیمه‌شب با تماس ما در سرکار حاضر شده‌اند، اما باید در نظر گرفت که افراد محتمل فشار مضاعف می‌شوند و چاره کار جذب نیرو است.

مهم‌ترین چالش حرفه‌ای شما چیست و با چه مسائلی مواجه هستید؟

یکی از مسائل مهمی که نه تنها در تأمین اجتماعی بلکه در سایر بخش‌های ویژه مراکز درمانی وجود دارد، برخورد تنش‌زای برخی همراهان است که در اثر فوت بیمار بروز می‌دهند. خانواده برخی بیماران بدحال به‌ویژه جوانان معمولاً دچار شوک می‌شوند و نمی‌توانند با واقعیت بیماری کنار بیایند. با توجه به اینکه این بیماران مراحل آخر حیات خود را سپری می‌کنند، پذیرش فوت آن‌ها برای خانواده‌ها بسیار سنگین می‌شود و این مسئله خانواده جانبخش‌ها گرّه خورده است. اخیراً پدر یکی از اهداکنندگان عضو با من دیدار داشت و گفت: «همواره تو را برای کمک به انجام این عمل نیکو دعای کنم. من پسر مرا از دست دادم اما از اینکه اهدای عضو او جان فرد دیگری را نجات داد، احساس خرسندی می‌کنم». این افتخاری است برای ما و تأمین اجتماعی که با همکاری و مساعدت مدیران بیمارستان در این مسیر حرکت می‌کنیم.

فعالیت در بخش‌های ویژه می‌تواند تجارب و رویدادهای ماندگاری را به‌وجود آورد؛ در این زمینه چه موضوعی را به‌خاطر سپرده‌اید؟

فعالیت در این بخش‌ها توأم با رویدادهای تلخ و شیرین است. با توجه به اینکه در تیم اهدای عضو دانشگاه علوم پزشکی فعالیت دارم، بهتر یسن خاطره‌ام با اعضای خانواده جانبخش‌ها را گره خورده است. اخیراً پدر یکی از اهداکنندگان عضو با من دیدار داشت و گفت: «همواره تو را برای کمک به انجام این عمل نیکو دعای کنم. من پسر مرا از دست دادم اما از اینکه اهدای عضو او جان فرد دیگری را نجات داد، احساس خرسندی می‌کنم». این افتخاری است برای ما و تأمین اجتماعی که با همکاری و مساعدت مدیران بیمارستان در این مسیر حرکت می‌کنیم.

بخش بستری می‌شوند و بعضاً برخی بیماران (CCU) به دلیل تکمیل ظرفیت در این بخش بستری می‌شوند که آمار آن‌ها در بخش‌های خودشان محاسبه می‌شود.

شرط فعالیت در بخش‌های ویژه چیست و انتخاب پرستاران شاغل در این بخش با چه معیارهایی سنجیده می‌شود؟

معیارهایی برای انتخاب پرستار برای فعالیت در بخش‌های ویژه وجود دارد؛ شرط اول این است که سابقه فعالیت در بخش‌های جنرال یا اورژانس را داشته باشند. پرستاری که به‌تازگی استخدام شده، امکان فعالیت در بخش‌های ویژه را ندارد. شرط بعدی اینکه پرستاران باید در آزمون‌های توانمندی که در بیمارستان برگزار می‌شود، نمره قبولی کسب کنند. بر این اساس، افراد معرفی شده در بخش زیر نظر سرپرستار بخش به مدت سه ماه دوره آموزشی سپری می‌کنند و پس از ارزیابی اولیه و موفقیت، به مدت سه ماه دیگر ارزیابی ثانویه می‌شوند. پرستاری که بتواند در این دوره نمره قابل قبول کسب کند، می‌تواند در بخش‌های ویژه مشغول به فعالیت شود. اما باید تأکید کنم اولین شرط ورود به بخش‌های ویژه داشتن علاقه است، در غیر این صورت فعالیت در بخش‌های ویژه برای او دشوار می‌شود.

دانش و مهارت؛ معیار گزینش پرستاران بخش‌های ویژه

در بخش‌های ویژه به‌ازای هر تخت این دستگاه‌ها وجود دارد و ایستگاه پرستاری نیز مجهز به دستگاه‌های پایش بیمار است. بخش (CCU) بیمارستان ۱۷ شهرپور دارای شش تخت بستری است و ضریب اشغال تخت نیز ۷۰ درصد است.»

جنیدی تعداد نیروی انسانی فعال در بخش (CCU) را ۱۲ نفر برشمرد و افزود: «در هر شیفت دو پرستار، یک بهدار و یک نیروی خدماتی مشغول به فعالیت است. هر چند این تعداد نیروی انسانی به توجه به اهمیت خدمات بخش‌های ویژه کافی نیست، پرستاران و سایر کادر درمان نهایت تلاش خود را به کار می‌بندند تا خللی در ارائه خدمات ایجاد نشود. اگر دو نیروی پرستاری و سه نیروی بهدار به تعداد همکاران افزوده می‌شد، بار زحمات آن‌ها کاهش می‌یافت. به‌ویژه اینکه مسئولیت خدمات پرستاری بسیار دشوار بوده و انجام شب‌کاری‌ها و تماس با بیماران دچار مشکلات جسمانی و روانی، طاقت‌فرساست. این سختی کار برای پرستاران زن که مسئولیت خانه و خانواده را هم برعهده دارند مضاعف می‌شود و حتی بازنشستگی پس از ۲۵ سال سابقه برای آن‌ها دشوار است و خواهان بازنشستگی زودتر از موعد هستند.»

او که دارای ۱۶ سال سابقه فعالیت است که حدود ۱۳ سال از عمر حرفه‌ای خویش را در بخش‌های ویژه سپری کرده، در بیان یکی از رخداد‌های به یاد ماندنی عرصه حرفه‌ای خود، گفت: «یکی دو ماه پیش بیمار ۸۵ ساله‌ای در بخش

بخش مراقبت‌های ویژه (CCU) و (ICU) به فراخور خدماتی که ارائه می‌دهند، بی‌شباهت به عملکرد قلب و مغز آدمی در حفظ حیات نیستند و بیماران و خیم در این بخش‌ها در اثر مراقبت‌های تخصصی پرستاران به‌طور شبانه‌روزی جانی دوباره گرفته و می‌توانند به زندگی خود بازگردند. از این‌رو فعالیت در این بخش‌ها و پایش سلامت بیمارانی که با مرگ و زندگی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، علاوه بر دانش و تجربه، نیازمند داشتن عشق و علاقه است تا امکان تحمل شرایط دشوار و حساس

در این شرایط نیازمند داشتن آستانه تحمل بالایی است. پرستاران باید این اطمینان را به آن‌ها بدهند که نهایت تلاش خود را در راستای بهبود بیماران انجام می‌دهند.

بخش (ICU) از چه امکانات و تجهیزات درمانی برخوردار است و تعداد تخت‌ها و ضریب اشغال تخت‌ها چقدر است؟

در این بخش تمامی تجهیزات الزامی فراهم است؛ دستگاه‌هایی از جمله فیزیوتراپی پرتابل، اکو و سونوگرافی در بخش وجود دارد و مانیتور‌ها از نوع جدید بوده و به‌تازگی خریداری شده است. تخت‌های بخش نیز به‌روزرسانی شده و از تشک‌های مواج استفاده می‌شود. در این بخش حتی دستگاه دیالیز وجود دارد و برخی بیماران‌ها فاقد این دستگاه در بخش‌های ویژه هستند. در نتیجه بیماران نیازمند به انجام دیالیز، به بیرون از بخش اعزام نمی‌شوند. تخت‌ها نیز این ویژگی را دارد که برای دیالیز کاربرد داشته باشد. در این بیمارستان تلاش بر این است تا دستگاه‌های جدید و ضروری که وارد بازار می‌شود، فراهم شود و از تکنولوژی عقب نمانیم. بخش (ICU) دارای شش تخت بستری است و میزان اشغال تخت حدود ۶۰ درصد محاسبه می‌شود، اما در عمل این میزان بیشتر است. زیرا برخی از بیماران نیازمند به انجام دیالیز در این

بخش مراقبت‌های ویژه (CCU) و (ICU) به فراخور خدماتی که ارائه می‌دهند، بی‌شباهت به عملکرد قلب و مغز آدمی در حفظ حیات نیستند و بیماران و خیم در این بخش‌ها در اثر مراقبت‌های تخصصی پرستاران به‌طور شبانه‌روزی جانی دوباره گرفته و می‌توانند به زندگی خود بازگردند. از این‌رو فعالیت در این بخش‌ها و پایش سلامت بیمارانی که با مرگ و زندگی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، علاوه بر دانش و تجربه، نیازمند داشتن عشق و علاقه است تا امکان تحمل شرایط دشوار و حساس

اهمیت فعالیت در بخش‌های ویژه را چگونه ارزیابی می‌کنید و فعالیت در این بخش‌ها، چه تفاوت با رزی با سایر بخش‌ها دارد؟

پرستاران بخش‌های ویژه علاوه بر برخورداری از دانش و تجربه مناسب در زمینه ابعاد شخصیتی باید چه ویژگی‌هایی را داشته باشند؟

علاوه بر شرایط حرفه‌ای، پرستاران بخش‌های ویژه در زمینه ابعاد شخصیتی نیز باید توانمند باشند تا بتوانند بیماران را از نظر روانی حمایت کنند. وقتی بیمار در بخش احساس امنیت کند، روند درمان او تسریع می‌شود. از طرفی پرستاران باید گوشه چشمی هم به خانواده و همراهان بیمار داشته باشند و بتوانند در برخورد با همراهان که لحظات پراسترسی را به دلیل وخامت حال اقوام‌شان سپری می‌کنند، سعه‌صدر به خرج دهند. به ویژه اینکه بسیاری از همراهان و خانواده‌ها به دلیل نگرانی، مکرر پرستاران را فرامی‌خوانند و برخورد منطقی

سرپرستار بخش (CCU) بیمارستان ۱۷ شهرپور مشاهد (خراسان رضوی)، ضرورت فعالیت در بخش‌های ویژه را برخورداری از علم و تجربه در کنار داشتن روحیه صبر، استقامت و وجدان کاری برشمرد و نیز داشتن سرعت عمل در مواقع بحرانی را جزو معیارهای مهم انتخاب پرستاران این بخش دانست.

رایحه جنیدی با بیان اینکه در بخش مراقبت‌های ویژه بیماران در شرایط حاد سلامت نگهداری می‌شوند، افزود: «در این بخش ارائه خدمات در نهایت سرعت و دقت عمل بسیار ضروری است، زیرا حیات بیمار در خطر است. برای مثال در شرایط سکنه قلبی، احتمال مرگ بیماران در ۲۴ ساعت اول حدود ۸۰ تا ۱۰۰ درصد است و پرستاران با انجام مراقبت‌های حرفه‌ای، تلاش می‌کنند تا در این دوره درمانی، خطر را به صفر برسانند.»

او برخورداری از توانمندی حرفه‌ای را لازمه فعالیت در بخش‌های ویژه برشمرد و گفت: «برخی از مراقبت‌های پرستاری مانند دارودرمانی و تزریقات را حتی می‌توان در منزل انجام داد، اما هر یک از پرستاران بخش‌های ویژه باید از دانش و مهارت مناسبی برخوردار باشند تا بتوانند اقداماتی مانند لوله‌گذاری داخل تراشه و رگ‌گیری از بیماران دارای فشارخون پایین را انجام دهند. در سایر بخش‌ها چنانچه پرستاری مهارت انجام این کارها را

نکته

بهبودبیماران مایه آرامش پرستاران

مریم کیانی

بخش (Intensive care unit) ICU محل مراقبت از بیماران حاد و اورژانسی است که به دلیل عوامل گوناگون بیماری نیاز به مراقبت‌های اورژانسی دارند؛ برخی باید احیای قلبی تنفسی شوند و برخی در اثر تصادفات و حوادث دچار جراحات زیادی می‌شوند یا در اثر عوارض جراحی‌های بزرگ مانند خونریزی یا بیهوشی ضرورت مراقبت پیدا می‌کنند. وضعیت سلامت این بیماران زیر نظر پرستاران خبره مانیتورینگ شده و توسط پزشکان معالج نظیر متخصص داخلی، پزشک (ICU)، متخصص بیهوشی و حتی متخصص تغذیه مراقبت می‌شوند که هر یک فرایند خود را دارد. معتقدم، مهم‌ترین شرط فعالیت یک پرستار در بخش‌های ویژه داشتن «علاقه» است و از طرفی باید مزین به وجدان کاری باشد. وجود این دو عامل می‌تواند مانند چتری، سایر ویژگی‌های پرستاری را دربر بگیرد. بسیاری از همکاران فعال در بخش‌های ویژه از دانش و تجربه کافی بهره‌مند هستند و برای مراقبت از بیماران در شرایط مختلف بیماری تبحر دارند و دوره‌های آموزشی فعالیت در این بخش مانند آشنایی با دستگاه‌های ونتیلاتور (تنفسی)، احیای قلبی تنفسی و مراقبت از انواع زخم‌ها را طی کرده و تسلط کافی پیدا کرده‌اند. وقتی جواب آزمایش یک بیمار آماده می‌شود، اولین شخصی که آن را ملاحظه می‌کند، پرستار است و نیز پایش آریتمی‌های قلبی از طریق مانیتور توسط پرستار انجام می‌شود. در شرایط حاد مراتب را سریع اطلاع می‌دهد یا بنا بر ضرورت همان لحظه اقدامات اورژانسی را انجام می‌دهد. انجام این امور منوط بر این است که تبحر، سرعت عمل و دقت بالایی داشته باشد. علاوه بر آن به دلیل مراقبت طولانی از بیماران، باید صبر و حوصله زیادی هم داشته باشد تا بتواند شرایط بحرانی را مدیریت کند، از این‌رو انتخاب پرستاران این بخش بر اساس معیارهای خاصی انجام می‌شود. داشتن سابقه فعالیت نخستین معیار است. همچنین این پرستاران باید بتوانند در آزمون‌های مربوطه نمره مناسبی کسب کنند و برای واجدان شرایط دوره‌های آموزشی برگزار شده پس از موفقیت و گذراندن سه ماه دوره آزمایشی، مشغول فعالیت می‌شوند. بخش‌های ویژه بیمارستان امام حسین (ع) مجهز به تجهیزات و امکانات درمانی مناسب و ضروری است و تمام تلاش خود را به کار بسته‌ایم تا این وسایل به‌روزرسانی شود. دستگاه‌های مانیتورینگ، ونتیلاتور، ساکشن‌های سانترال، اکسیژن‌های سانترال، پمپ‌های انفوزیون سرم، پمپ‌های انفوزیون سرنگ و بسیاری تجهیزات مورد نیاز برای پایش و درمان بیماران ناتوان در این بخش فراهم است. همچنین تخت‌های بخش از نوع اتوماتیک بوده و با کنترل، قابلیت تنظیم دارد. تشک‌های مواج نیز وجود دارد که برای بیماران کم‌تحرك برای جلوگیری از زخم‌بستر و خون‌رسانی به‌صورت یکسان بر اندام‌های بیمار استفاده می‌شود.

از این طریق بیمارانی که مدت طولانی بستری هستند، معمولاً دچار زخم‌بستر نمی‌شوند. برای تکمیل تجهیزات این بخش تقاضای خریداری یک دستگاه دیالیز را داده‌ایم که در دست اقدام قرار دارد. با فراهم شدن این دستگاه، نیاز به اعزام بیماران برای اقدامات دیالیز برطرف می‌شود.»

در این بخش ۹ پرستار مشغول به فعالیت هستند که به‌صورت چیش ۲-۳ در شیفت‌های صبح و عصر و شب خدمت‌رسانی می‌کنند. در این مرکز نیز مانند سایر مراکز درمانی با کمبود نیروی انسانی مواجه هستیم و هر چند شیفت‌ها از نظر نیروی کار پوشش داده می‌شود، اما در برخی شرایط مانند استفاده از مرخصی، فشار مضاعفی بر همکاران وارد می‌شود و در طول روز مجبور به فعالیت در دو شیفت کاری می‌شوند. پرستاران معمولاً بیشترین ساعات روز را در محل کار سپری می‌کنند و بیش از اینکه با خانواده ارتباط داشته باشند با همکاران و بیماران تماس دارند. فعالیت در محیط‌های درمانی که احتمال عفونت بیمارستانی و استرس‌های شغلی در آن وجود دارد، نیازمند داشتن استراحت‌های کافی است و ضرورت افزایش نیروی انسانی وجود دارد. خداوند را سپاسگزارم که به‌واسطه شغلی که دارم، فرصت خدمت‌رسانی به بیماران را به من عطا کرده است.